

У 80-90-х роках XVIII століття на Молочних Водах з'явилися запорізькі постійні "зимники". У 1792 році документами засвідчено 20 сімей, які займалися землеробством та тваринництвом, п'ять із яких застосовували працю восьми найманих селян.

Саме місто Мелітополь виникло наприкінці XVII століття.

Походження назви міста Мелітополя: від грецького "Мелітос" – "медове місто". Він розкинувся на мальовничому схилі західного берега долини річки Молочної, який позначений на карті 1793 як "урочище Кизильяр". На місці нинішнього міста було розташоване невелике ногайське селище Кизил-Яр. У липні 1769 року російське військово командування побудувало на місці сучасного міста редут, в якому чергову службу несли запорізькі козаки, один з яких - Мелітопольський - зайняв значну територію: західний кордон проходив по дніпросходу степу, а на сході - до річки Берди. На північному сході Мелітопольський повіт простягався до річки Конки, а на півдні кордон підходив до Азовського моря.

2 лютого 1784 року Катерина II видала указ про створення на щойно завойованих землях Таврійської губернії.

У реляції князя Г. Потьомкіна (1784р.) сказано, що Мелітопольському повіту "побудувати місто, назвавши - Мелітополь. Присутні місця ... заснуються згодом за кількістю і родом жителів". В результаті російсько-турецької війни 1787-1791 років місто втрачає свою назву і отримує нову назву, за назвою балки, та колишнього татарського аула-Кізильяр. Цікава легенда пов'язана з цією назвою, запис її зробив зі слів останніх кочівників-нагайців П.К.Дзякович. Ось вона: Давним-давно, ще до приходу татар до Криму, в балці Кіз-яр, яка на той час була вкрита лісом, жила орда жінок-амазонок. Керувала амазонками, водила їх у бій – красуня дівчина-войовниця. В одній із битв вона потрапила в полон, де закохалася в царевича чоловічого племені, але не захотіла підкоритися спільній долі жінок - вийти заміж. Викупивши себе, цариця повернулася в рідне плем'я, але не змогла перебороти своїх почуттів до коханого. Вона зібрала всіх своїх одноплемінниць і наказала спалити себе на багатті". З тих пір і пішла назва балки Кіз-яр (Кіз-дівчина, яр-балка). У сучасному Мелітополі ця назва досі використовується в одному із районів міста. Мелітопольщина має багато народних легенд про далеке минуле нашого краю.

У 1845 році для міста утверджено герб, в якому була відображена історична символіка підкорення Тавриди, а також знак поселення в цьому повіті – християн. В 2003 році був затверджений новий герб: щит де, вгорі на золотому полі червона шестерня, на яку накладено квітку черешні із золотими медовими сотами в середині, внизу на зеленому полі розкрита золота книга із срібними сторінками на якій знаходиться золотий хрест, щит накладається на покладені навхрест золоті молоти. Місто Мелітополь визнано інтеркультурним, у ньому організовано понад 100 різних національних об'єднань. Зараз місто переживає не найлегший період, але мелітопольці вірять, що катаклізми історії не безкінечні.

Федорченко Ангеліна Миколаївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Тихоненко О.В.

МОВА І ПОЛІТИКА НА ТЛІ ВІЙНИ

Нині питання мови і політики не втратило актуальності в колі істориків та юристів. Цю проблему порушували також сучасні лінгвісти: М. Гухман, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюх, О. Зарецький, Л. Масенко, Ф. Непійвода, В. Німчук, В. Радчук, В. Русанівський, О. Тараненко та ін. Тому питання мови для України завжди було й досі залишається політичним [5, с.52].

Так, війна проти української мови та ідентичності, яку розпочала росія ще після 1654 р., тривала багато сторіч. Підтвердженням цього є Валувєвський циркуляр, Емський указ, Сталінські репресії тощо, коли наш народ боровся за своє право на мову, культуру, мистецтво [3]. Тоталітарний режим того часу не дозволяв розвиватися українському слову,

як то мало бути. Слушною є думка Я. Грицака, «Якщо хочеш, щоби народ не став нацією, заборони вживання мови на публічному рівні». Саме так вчиняла російська імперія: заборонялося писати не тільки твори українською мовою, а й газети, статті, – усе, що мало вплив на народ. Навіть уже в добу незалежної України існували розбіжності у виборі державної мови. Тож у нашій країні довгий час панувала масова двомовність (термін Л. Масенко) [6].

Мета дослідження – обґрунтувати реалії мовної ситуації в Україні на тлі війни.

Дослідницький аналіз заявленої проблеми дає змогу виявити основні аспекти концептуальних міркувань про мову та політику. Як і більшість українців, ми розуміємо, наскільки важливою є тема мови в умовах війни. Адже одна з цілей ворога – денацифікація України, що полягає в тому, аби позбавити українців їхньої культурної та політичної незалежності, асимілювати їх та перетворити на інший народ, поневолений росією. Тому важливо усвідомлювати цінність такого чинника, як мова, оскільки вона робить нас стійкішими до зазіхань агресора. Незважаючи на це, лише 7% мешканців Західної та Центральної України вважають проблему використання різних мов в Україні однією з найсерйозніших проблем у країні. Якщо порівняємо ці дані з лютим 2021 р., наше сприйняття масштабів проблеми значно зменшиться. Так, минулого року 27% опитаних вважали питання використання мови надуманим, а цього року 44% [2].

Через вторгнення росії в Україну питання мови набуло широкого обговорення. Адже одна з причин наступу ворога – захист так званих «російськомовних» громадян.

На початку війни більшість громадян вважала, що саме через так званих «російськомовних» почалася війна. Тоді на підтримку «російськомовних» прийшли українські зірки, які до цього навіть не намагалися переходити на український контент. Згодом усі масово почали перекладати свої блоги й давати інтерв'ю українською мовою, стали агітувати інших долучатися до боротьби за державну мову. Очевидно, почалося піднесення української культури. Також і за останнє десятиліття спостерігається стійка динаміка зростання кількості тих, хто вважає українську мову рідною: з 57% у 2012 р. до 76% у 2022 р.; російська мова за 10 років втратила більшу частку своїх прихильників, що мешкають в Україні [4]. Сьогодні все частіше на просторах інтернету можемо спостерігати, яких обертів набирає гасло на «все українське». Скільки українських пісень, віршів ми почали чути звідусіль. Телебачення стало виключно українським. Помітно змінилося ставлення українців до аргументів російської пропаганди й заборони російських артистів та фільмів в Україні. Якщо раніше навіть і на заході України було багато таких, які вважали, що не варто забороняти російське – артистів і фільми в Україні, то зараз стало більше тих, хто почав розуміти нищівну роль культурного проникнення всього російського в Україну. Як зазначає уповноважений із захисту державної мови Т.Кремінь, рівень використання української державної мови у сфері обслуговування помітно зріс, і це є результатом того, що і суб'єкти господарювання й громадяни України почали інакше ставитися до опанування української мови [1].

За нашими спостереженнями, навіть друзі та знайомі стали більш усвідомлювати вибір мови, коли публікують той самий допис у себе на сторінці фейсбука. Ще на початку 2022 р. більшість вітала з новорічними святами російською мовою. Так, улітку 2021 р., я проводила соціальне опитування на сторінці фейсбука («Якою мовою Ви відповідаєте у відповідь співрозмовнику, коли до Вас говорять російською?»). Тоді підтримали варіант відповіді «Починаю переходити на російську мову» 173 особи із 300. На початку повномасштабного вторгнення це опитування повторила, де результатом була вражена (за варіант «Відповідаю рідною мовою» проголосували 287 осіб із 342). Очевидно, це гідний результат. Люди нарешті почали оговтуватися від російської пропаганди.

Висновок дослідження побудовано на загальних і особистих статистичних даних, на основі яких можна засвідчити, що для більшості громадян України перехід на державну

мову став важливим кроком, українці почали розуміти значення мови як чинника об'єднання нації і збереження держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кремінь Т. Питання мови посідає центральне місце в російсько-українській війні. LB.ua. Дорослий погляд на світ. 11.11.2022. https://lb.ua/blog/taras_kremin/535595_pitannya_movi_posidaie_tsentralne.html
2. Війна і мова: як російське вторгнення змінило ставлення українців до чинників ідентичності – експертне обговорення. Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. 03.06.2022. URL: <https://dif.org.ua/article/viy-na-i-mova-yak-rosiyske-vtorgnennya-zminilo-stavlennya-ukraintsiv-do-chinnikiv-identichnosti-ekspertne-obgovorennya> (дата звернення: 20.11.2022).
3. Масенко Л. Мова і політика. Київ: Соняшник, 2004. 120 с.
4. Прищак Я. Як війна вплинула на ставлення до української мови. Дослідження. Главком. 25.03.2022. URL: <https://glavcom.ua/country/incidents/yak-viy-na-vlinula-na-stavlennya-do-ukrajinskoji-movi-doslidzhennya-832891.html> (дата звернення: 20.11.2022).
5. Тихоненко О.В. Становлення норм офіційно-ділового стилю української мови у 20 30 ті рр. ХХ ст.: монографія. Харків: Майдан, 2013. 180 с.
6. Хрищук А. Українська мова – зброя народу: чому мовне питання під час війни надважливе. Explainer. 27.05.2022 р. URL: <https://explainer.ua/ukrayinska-mova-zbroya-narodu-chomu-movne-pitannya-pid-chas-vijni-nadvazhlive> (дата звернення: 20.11.2022).